

JOURNAL OF TRANSPORT

ISSUE 3, 2024 vol. 1
ISSN: 2181-2438

RESEARCH, INNOVATION, RESULTS

**TOSHKENT DAVLAT
TRANSPORT UNIVERSITETI**

Tashkent state
transport university

JOURNAL OF TRANSPORT

RESEARCH, INNOVATION, RESULTS

ISSN 2181-2438

VOLUME 1, ISSUE 3

SEPTEMBER, 2024

jot.tstu.uz

TASHKENT STATE TRANSPORT UNIVERSITY

JOURNAL OF TRANSPORT

SCIENTIFIC-TECHNICAL AND SCIENTIFIC INNOVATION JOURNAL

VOLUME 1, ISSUE 3 SEPTEMBER, 2024

EDITOR-IN-CHIEF

SAID S. SHAUMAROV

Professor, Doctor of Sciences in Technics, Tashkent State Transport University

Deputy Chief Editor

Miraziz M. Talipov

Doctor of Philosophy in Technical Sciences, Tashkent State Transport University

---

Founder of the scientific and technical journal “Journal of Transport” – Tashkent State Transport University, 100167, Republic of Uzbekistan, Tashkent, Temiryo‘lchilar str., 1, office: 465, e-mail: publication@tstu.uz.

The “Journal of Transport” publishes the most significant results of scientific and applied research carried out in universities of transport profile, as well as other higher educational institutions, research institutes, and centers of the Republic of Uzbekistan and foreign countries.

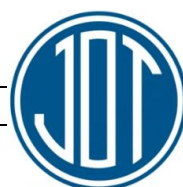
The journal is published 4 times a year and contains publications in the following main areas:

- Business and Management;
- Economics of Transport;
- Organization of the Transportation Process and Transport Logistics;
- Rolling Stock and Train Traction;
- Infrastructure;
- Research, Design, and Construction of Railways, Highways, and Airfields:
- Technology and Organization of Construction, Management Problems;
- Water Supply, Sewerage, Construction Systems for Water Protection;
- Technosphere Safety;
- Power Supply, Electric Rolling Stock, Automation and Telemechanics, Radio Engineering and Communications, Electrical Engineering;
- Materials Science and Technology of New Materials;
- Technological Machines and Equipment;
- Geodesy and Geoinformatics;
- Car Service;
- Information Technology and Information Security;
- Air Traffic Control;
- Aircraft Maintenance;
- Traffic Organization;
- Operation of Railways and Roads;

Tashkent State Transport University had the opportunity to publish the scientific-technical and scientific innovation publication “Journal of Transport” based on the Certificate No. 1150 of the Information and Mass Communications Agency under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan. Articles in the journal are published in Uzbek, Russian and English languages.

S. Salixanov, T. Kenjaev <i>Structure production of cement concrete based on secondary fillers from concrete slaves</i>	60
N. Turaeva <i>Model of a multi-agent system for monitoring aeronautical information transmission network</i>	64
G. Samatov, M. Burikhodjaeva <i>Analysis of the essence of financial flows in the supply chain</i>	69
D. Butunov, S. Abdukodirov <i>Regulation of factors affecting the speeds of freight trains</i>	73
A. Adylkhodjaev, I. Kadyrov, B. Kudratov, D. Azimov <i>Development and research of complex modified concretes of a new generation for non-heating and low-temperature technologies based on local raw materials</i>	78
I. Khurramov, X. Umarov, J. Azimov <i>Study of the effect on the amount of cargo flow between Uzbekistan and Kyrgyzstan by the method of multiple regression</i>	83
U. Ziyamukhamedova, F. Nurqulov, A. Djumabaev, J. Nafasov, E. Turgunaliev, M. Rustamov <i>Study of the influence of modifier on the physical and mechanical properties of sulfur composite material</i>	87
Sh. Yuldashev, A. Abdunazarov <i>Advantages of circular and rectangular seismic barriers</i>	91
M. Burikhodjaeva, Sh. Sharapova <i>Supporting components: key paradigms and information systems</i> ...	94
Z. Adilova (Mukhamedova), D. Boboev, N. Akhtamov <i>Mathematical model of fastening conditions in piggyback transport, taking into account different conditions</i>	98
A. Urokov, E. Ashurov, U. Bekmurodov <i>Problems caused by the impact of heavy trucks on the surface of asphalt concrete pavements</i>	104

Analysis of the essence of financial flows in the supply chain

G.A. Samatov ¹^a, M.S. Burikhodjaeva ¹^b

¹Tashkent state transport university, Tashkent, Uzbekistan

Abstract: In the context of the reproductive cycle within the supply chain, managing the costs and results of activities of individual enterprises is an urgent scientific task, since it determines the level of competitiveness of enterprises in the domestic economy and their viability in the struggle for the consumer. Logistics, which is a systematic factor in efficiency, and on this basis, the total costs of supply chains of enterprises should be one of the main roles in the environment. In order to effectively manage costs, it will first be necessary to determine the economic content of the Central material and flow and its structure, which is the main purpose of this study.

Keywords: Logistic approach, reproduction process, material flow, economic flow, financial flow, economic transformation, cost accounting, results accounting, analysis of economic transformation

Yetkazib berishlar zanjirida moliyaviy oqimlarning mohiyatini tahlil qilish

Samatov G.A. ¹^a, Burixodjayeva M.S. ¹^b

¹Toshkent davlat transport universiteti, Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya: Yetkazib berishlar zanjiri tarkibidagi reprodktiv sikl sharoitida alohida korxonalarining xarajatlari va faoliyat natijalarini boshqarish dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi, chunki u ichki iqtisodiyotdagi korxonalarining raqobatbardoshlik darajasini va ularning iste'molchi uchun kurashida hayotiyiligini belgilaydi. Samaradorlikning tizimli omili bo'lgan logistika va shu asosda korxonalar yetkazib berish zanjirlarining umumiy xarajatlari atrof-muxitdagi asosiy rollardan biri bo'lishi kerak. Xarajatlarni samarali boshqarish uchun birinchi navbatda, ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi bo'lgan markaziy moddiy - oqimning iqtisodiy mazmunini va uning tuzilishini aniqlash kerak bo'ladi.

Kalit so'zlar: Logistik yondashuv, takror ishlab chiqarish jarayoni, moddiy oqim, iqtisodiy oqim, moliyaviy oqim, iqtisodiy transformasiya, xarajatlarni hisobga olish, natijalarni hisobga olish, iqtisodiy transformasiyani tahlil qilish

1. Kirish

Shakllangan yaxlit logistika xududining tarkibiy qismlaridan biri bo'lgan korxonaning funkstional faoliyatini batafsil tahlil qilish natijasida ishlab chiqarish korxonasi moddiy oqimining iqtisodiy mazmunini o'zgartirish, yetkazib berishlar zanjiri tuzilishi va ko'payish sikli tizimidagi qiymatini ifodalashning asosiy shakllari ko'rsatilgan bo'lishi kerak. Shu asosda xarajatlarning yangilangan tarkibi taqdim etiladi, ulardan hosil bo'lgan natijalar bilan bir qatorda logistika oqimlarining iqtisodiy o'zgarishi dinamikada belgilanadi. Korxonada aniqlangan xarajatlar, yo'qotishlar va samaradorlik ko'rsatkichlarining tarkibi boshqaruv hisobini tashkil etishning bir qator talablari va xususiyatlarini belgilaydi. Natijada, ushbu tadqiqot shakllanishning dolzarbligini asoslaydi va oddiy, kengaytirilgan yetkazib berishlar zanjiri tarkibidagi yagona siyosat bo'yicha xarajatlar hisobini tashkil etishdagi asosiy to'siqlarni aniqlaydi, shuningdek ushbu sohadagi ilmiy tadqiqotlarning asosiy vazifalarini belgilaydi.

Hozirgi vaqtda aniq ehtiyojlarni qondirishga yo'naltirilgan mahsulotni yaratish jarayonida yuzaga

keladigan xarajatlarni boshqarish dolzarb muammo hisoblanadi. Bunday holda, biz nafaqat alohida korxonalarining xarajatlari, balki asosan yetkazib berishlar zanjirlari va natijada reprodktiv sikl tizimidagi xarajatlar to'g'risida fikr yuritamiz.

2. Tadqiqot metodikasi

Bunday keng kontekstda xarajatlarni boshqarish zarurati, birinchi navbatda, zamonaviy iqtisodiyotning voqeeliklari bilan bog'liq: korxonalarining iste'molchilar uchun raqobatbardosh kurashi, iqtisodiyot sohasini tartibga soluvchi qonun hujjatlari, O'zbekiston Respublikasi tashqi siyosati va tashqi iqtisodiy holat va boshqalar bilan bog'liq. Ushbu kontekstdagi asosiy rollardan biri, shubhasiz, samaradorlikning tizimli omili bo'lgan logistika, birinchi navbatda shu asosda ta'minot zanjiri korxonalarining umumiy xarajatlariga tegishli bo'lishi kerak.

Bunday keng kontekstda xarajatlarni boshqarish zarurati, korxonalarining iste'molchilar uchun raqobat kurashi, iqtisodiy sohani tartibga soluvchi qonun hujjatlari,

^a<https://orcid.org/0009-0007-4122-8406>

^b<https://orcid.org/0000-0002-9396-4428>

O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosati va tashqi iqtisodiy holati birinchi navbatda, zamonaviy iqtisodiyotning voqeyliklari bilan belgilanadi. Ushbu kontekstdagi asosiy rollardan biri, shubhasiz, logistikaning o'zi va shu asosda yetkazib berishlar zanjiri korxonalarining umumiy xarajatlari samaradorligining tizimli omili bo'lgan logistikaga tegishli bo'lishi kerak.

Shuni ta'kidlash kerakki, ilmiy adabiyotlarda logistika oqimlarining iqtisodiy o'zgarishini ko'rib chiqishga, takror ishlab chiqarish jarayonini tahlil qilish va boshqarishga logistik yondashuvga umuman va unga jalb qilingan xo'jalik yurituvchi subyektlarning integratsiyasining alohida darajalariga juda kam e'tibor beriladi, ularning asosiysi ishlab chiqarish korxonasidir. Bir nechta fundamental nashrlarni, shu jumladan ushbu masalaga bag'ishlangan nashrlarni ta'kidlash kerak, shuningdek, bizning fikrimizcha, logistika oqimining iqtisodiy mazmunini chuqur o'rganish va keyinchalik uning tuzilishini boshqarishni tashkil etish korxonada, yetkazib berishlar zanjirida va reproduktiv sikl tarkibida amalga oshiriladi.

Logistik yondashuv asosida tashkil etilgan ishlab chiqarish korxonasining faoliyati, birinchi navbatda, korxonaning moddiy oqimlarini texnologik, iqtisodiy o'zgartirishni o'z ichiga olgan murakkab tizimli jarayon sifatida qaraladi. Ishlab chiqarish jarayonida texnologik o'zgarish resurslarni, mehnat obyektlarini tayyor mahsulotga aylantirishdan boshqa narsa emas. Iqtisodiy transformasiya-bu mahsulotni ishlab chiqarish jarayonida xarajatlarni amalga oshirish va to'plash, korxonada faoliyati natijasini yig'ish, keyingi yoki ishlab chiqarish iste'moli (xarajatlari) uchun mo'ljallangan.

Shunday qilib, iqtisodiy transformasiya-bu xarajatlarni (resurslarning iste'mol qilingan qiymatini) yakuniy natijaga (mahsulotning yangi yaratilgan qiymatiga) aylantirishdir.

Korxonaning ishlab chiqarish faoliyatining bunday talqini bizga korxonada ichida qiymatni aks ettirishning turli shakllarini aniqlashga imkon beradi. Birinchidan, bu ishlab chiqarish va yakuniy iste'mol sohasida vujudga keladigan va keyingi iste'mol uchun resurslarning maqsadidan dalolat beruvchi qiymatni aks ettirishning resurs shaklidir. Qiymatni aks ettirishning ushbu shakli korxonaning kirish qismidagi material oqimi uchun xosdir. Qiymatni aks ettirishning ikkinchi shakli haqiqiy ishlab chiqarish bosqichida paydo

bo'ladigan va resurslarni iste'mol qilish natijasini, ya'ni tayyor mahsulotni ifodalovchi mahsulot qiymati deb ataladi.

Shuningdek, tovar shakli bu muomala sohasida paydo bo'ladigan qiymatni ifodalashining oraliq shakli. Yetkazib berishlar zanjirida ushbu shakl zanjirining alohida bo'g'inlari: yetkazib beruvchi, firma, vositachi, iste'molchi o'rtasida material oqimining harakati jarayonida paydo bo'ladi. Taqdim etilgan qoidalarni tahlil qilish natijasida quyidagilarni ta'kidlash mumkun: moddiy oqimning iqtisodiy mazmuni-bu o'z faoliyatini amalga oshirish jarayonida logistika zanjirining alohida bo'g'inlari tomonidan boshlangan qiymatni ko'rsatish shakllarining transformasion jarayonlari to'plamidir.

Logistika zanjirlari kattaroq tuzilishga reproduktiv sikl tarkibiga kiritilgan -bu yerda yuqorida keltirilgan qiymatni aks ettirishning barcha shakllari ham aniqlangan.

Shunday qilib, ko'paytirish tizimining bo'g'inini sifatida korxonada uchun ikkita oqimni kuzatish muhim vazifaga aylanadi: sarflangan xarajatlar oqimi va yaratilgan natijalar oqimi. Xarajatlar oqimi tarkibini aniqlash "xarajatlar" kabi sinonim ko'rinadigan toifalarni ajratishni talab qiladi.

Olingan natijalarni qayd etamiz. Ushbu tushunchalarning barchasini taqqoslaganda, ularning eng asosiysi "xarajatlar" bo'lib, ular ishlab chiqarish korxonasining maqsadlaridan qat'iy nazar, har qanday resurslarni haqiqiy iste'mol qilish aktlari to'plami sifatida tushunilishi kerak. O'z navbatida, xarajatlar resurslar va omillardan maqsadli foydalanishni, resurslar qiymatini va yaratilayotgan mahsulot qiymatining omillarini bevosita tavsiflaydi. Xarajatlar korxonada faoliyati bilan bog'liq xarajatlar bilan ifodalanadi, shu jumladan maqsadli xarakterdagi xarajatlarga qo'shimcha ravishda, korxonada jarayonlarini bajarish paytida yetkazilgan va maqsadli bo'lmagan zarar. O'z navbatida, korxonada xarajatlari asosiy mahsulotlarni ishlab chiqarish va sotish jarayonida resurslarni iste'mol qilishni o'z ichiga oladi, shuningdek xo'jalikning muqobil usulini tavsiflaydi.

Ishlab chiqarish korxonasining moddiy oqimini iqtisodiy o'zgartirishning markaziy toifasi sifatida xarajatlar batafsilroq ko'rib chiqiladi. O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida xarajatlarni tabaqalashtirishning zarur mezonlari aniqlanadi, bu samarali boshqarish uchun yetarli tafsilotlarni ta'minlaydi. Ushbu mezonlarga muvofiq xarajatlarni tasniflash 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

Xarajatlar tasnifi

Tasniflash mezonlari	Xarajatlar guruhlari
Iqtisodiy tarkib	Moddiy, mehnat, amortizatsiya va boshqalar
Jarayon - funksiyalarining roli	Asosiy, yordamchi, texnik xizmat
Boshqaruv, nizom	Tartibga solingan, tartibga solinmagan
Qiymat qo'shish	Samarali, samarasiz

Xarajatlar bilan bir qatorda kompaniya faoliyati davomida yo'qotishlar shakllanadi, ular ikki guruhga bo'linadi: shartli va shartsiz. Shunday qilib, xarajatlar va zararlar tarkibini optimallashtirish jarayonida, birinchi navbatda, boshqaruv qarorlari tartibga solinadigan samarasiz xarajatlarni kamaytirish, shartli yo'qotishlarni kamaytirish va shartsiz yo'qotishlarni bartaraf etish masalalariga tegishli hisoblanadi.

Keyinchalik tejash maqsadida xarajatlarni aniqlash, hisobga olish va taqdim etish tizimini shakllantirish jarayoni ancha vaqt talab etadi. Ushbu jarayon nafaqat xarajatlarni

tahlil qilish operatsiyalarining haqiqiy to'plamini (va olingan natijalarni) qayta injiniring qilishni, balki avtomatlashtirilgan axborot yig'ish tizimlarini joriy etishni, xarajatlar va yo'qotishlarni tahlil qilishni, xodimlarni o'qitishni va boshqalarga yo'naltirilgan MMT maxsus modullari to'plamini ishlab chiqishni talab qiladi. Aslida korxonada oldida to'liq hisoblangan xarajatlar va yo'qotishlarni ko'p o'lchovli tabaqalash vazifasi turibdi, natijada esa bu o'z-o'zidan katta xarajatlarga olib keladi. Shuni alohida ta'kidlash kerakki, real vaqt rejimida iqtisodiy o'zgarishlarni kuzatish har doim ham zarur emas va

ko'pincha bu keng turdagi mahsulotlarni ishlab chiqaradigan yirik korxonalar uchun mos keladi. Shuni ta'kidlash kerakki, bir qator muammolar so'nggi o'n yillikda tadqiqot etilgan va ularni hal qilishning taklif qilingan usullari hozirgi kungacha o'z ahamiyatini yo'qotmagan.

Boshqaruv hisobini tashkil qilishda, birinchi navbatda, logistikaning funksional sohalari kontekstida yuzaga keladigan xarajatlar va yo'qotishlarni taqsimlash kerak (kelib chiqish joyi bo'yicha buxgalteriya hisobi), ikkinchidan, ma'lum bir mahsulotni ishlab chiqarish jarayonida hosil bo'lgan xarajatlar va yo'qotishlarni ifodalash kerak (obyektlar bo'yicha hisobga olish), uchinchidan, eng muhimi, o'zaro bog'liqlikni aniqlash va rivojlanayotgan xarajatlar va zararlarning o'zaro bog'liqligi kerak.

Xarajatlar va yo'qotishlarni aniqlash va tuzish natijalari ichki hisobotlar shaklida ham, diagrammalar, grafikalar, ta'lim xaritalari shaklida ham taqdim etilishi mumkin, tahlil qilish va korxonaning o'ziga nisbatan tejash maqsadida ma'lumotni yanada vizual shaklda taqdim etish kerak. Shuni ta'kidlash kerakki, xarajatlarni hisobga olish moddiy oqimning iqtisodiy o'zgarishini hisobga olishning tarkibiy qismlaridan biridir.

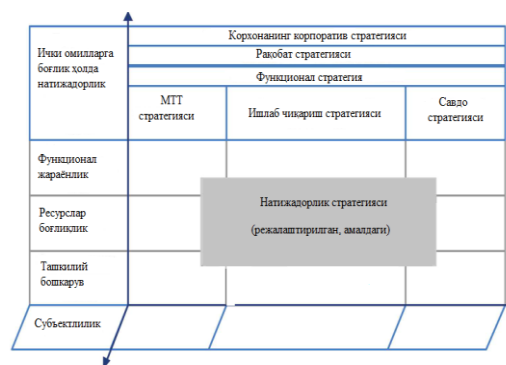
Ikkinchi komponent-natijalarni, aniqlash, kompaniya faoliyatining samaradorligini kuzatish. Ichki samaradorlik ko'rsatkichlarining tuzilishi integratsiyalashgan logistika maydoni tomonidan belgilanadi, bu yerda jarayon-funksional komponent samaradorligini, resurs komponenti samaradorligini, tashkiliy va boshqaruv komponenti korxonada samaradorligini belgilaydi, bu esa logistika strategiyasini amalga oshiradi.

Boshqa tomondan, ushbu ko'rsatkichlarga erishish darajasi iste'molchilar guruhlarining qoniqishini baholash kontekstida, boshqacha qilib aytganda, korxonada faoliyatini baholash subyektlari tomonidan belgilanadi².

Oxir-oqibat, ishlab va subyektlarga erishish uchun aniqlangan omillar samaradorlikni baholash (1-rasmda keltirilgan) korxonaning strategik samaradorlik ko'rsatkichlari maydonini tashkil qiladi. Kelajakda korxonaning operatsion samaradorligi ko'rsatkichlari strategik ko'rsatkichlar doirasi maydonini shakllantirish uchun asos bo'ladi.

Ishlab chiqarish korxonasi o'z faoliyati kontekstida reja, boshqa barcha narsalar teng bo'lganda, samaradorlikning jarayon-funksional omili sifatida namoyon bo'ladi chunki, birinchi navbatda, iste'molchiga qiymat yaratish uchun asos bo'lib, jarayonni tashkil etish funksiyasini ifodalaydi.

Yuqorida ta'kidlanganidek, yagona qiymat yaratish tizimiga ishlab chiqarish korxonasi integratsiyalashgan quyi tizimdir. Ushbu qoida shuni anglatadiki, nafaqat korxonada katta tizimning bo'g'ini, balki korxonada xarajatlari va natijalari oddiy va kengaytirilgan yetkazib berishlar zanjiri xarajatlari va natijalarining bir qismini anglatadi. Bundan tashqari, yetkazib berishlar zanjirida xarajatlar va yo'qotishlarni ko'paytirishning multiplikativ ta'siri mavjud, bu nafaqat samarasiz xarajatlar, balki alohida korxonalarda yuzaga keladigan zararlarni hajmini ham anglatadi.

1-rasm Korxonada faoliyatining strategik ko'rsatkichlari maydoni

Shu sababli, hozirgi vaqtda raqobatning kuchayishi sharoitida yaratilgan qiymatning yagona xarajatlarni boshqarish siyosatini korxonadan tashqarida kengaytirilgan yetkazib berishlar zanjiri darajasiga o'tkazish kerak. Ushbu funktsiya yetkazib berishlar zanjiri operatorining faoliyat sohasiga ko'proq mos keladi. Ta'minot zanjiri tarkibida markazlashtirilgan xarajatlar va daromad hisobidan foydalanishning oxirgi iste'molchi uchun barcha aniq afzalliklarga ega bo'lgan holda, mahalliy korxonalarda qo'llaniladigan xarajatlar tizimlarini muvofiqlashtirish sohasida ko'plab ichki to'siqlar va hal qilinmagan muammolar mavjud. Ichki to'siqlar, birinchi navbatda, yetkazib berishlar zanjiri kompaniyalarining xarajatlar tarkibini ochishga qiziqmasligini, eng muhimi, sheriklariga ham, potensial raqobatчилarga ham asosiy daromad manbalarini o'z ichiga olishi kerak. Ikkinchidan, boshqaruv hisobini yagona siyosat asosida tashkil etish yetkazib berishlar zanjirining barcha ishtirokchilari uchun xarajatlar va daromadlarni kuzatish va aniqlashning universal usullarini ishlab chiqishni talab qiladi va bu juda qimmat va uzoq muddatli jarayondir. Uchinchidan, agar bunday hisob tizimi yetkazib berishlar zanjiri bo'ylab amalga oshirilsa, zanjir aloqalari o'rtasidagi raqobatga obyektiv to'siqlar va zanjir tarkibiga yangi ishtirokchilarning kirishiga to'siqlar yaratiladi.

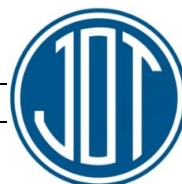
Hisobotlar tizimlarini uyg'unlashtirish sohasidagi muammolar, birinchi navbatda, ma'lum bir yetkazib berishlar zanjiriga tegishli, ularning hajmi va ishlatiladigan turli xil boshqaruv hisobi va soliq tizimlari, korxonalar tarmoq farqlanishidan kelib chiqadi.

Yuqorida ta'kidlangan muammolarga biz boshqaruv hisobi sohasida keyingi oddiy va keyinchalik kengaytirilgan yetkazib berishlar zanjiri davomida qo'shma ilmiy tadqiqotlar uchun ustuvorliklar ro'yxatini qo'shishimiz kerak.

Aniqlangan muammolar qatoriga boshqaruv hisobini tashkil etish sohasida keyingi hamkorlikdagi ilmiy tadqiqotlar uchun ustuvor vazifalar ro'yxati qo'shilishi kerak, keyinchalik esa kengaytirilgan yetkazib berishlar zanjiri uchun:

- takroriy ishlab chiqarish siklida ishlaydigan butun yetkazib berishlar zanjiri bo'ylab logistika oqimining iqtisodiy mazmuni va tuzilishi dinamikasini o'rganish va taqdim etish.

- iqtisodiyotni to'g'irlaydigan xarajatlar, yo'qotishlar va natijalar tarkibini aniqlash, yetkazib berishlar zanjirini boshqarish muammolarini hal qilish bo'yicha logistika oqimlarini o'zgartirish.

• yetkazib berishlar zanjiri tarkibida boshqaruv hisobining xususiyatlarini aniqlash, shuningdek uni tashkil etishning asosiy bosqichlari va tartiblarini belgilash.

• yetkazib berishlar zanjiri tarkibida yuzaga keladigan xarajatlar, yo'qotishlar va natijalarni aniqlash, hisobga olish va vizualizatsiya qilish vositalarini ishlab chiqish.

3. Xulosa

Xulosa qilish mumkinki, korxonaning funktsional faoliyatini tahlil qilish natijasida ishlab chiqarish korxonasining markaziy moddiy-oqimining iqtisodiy tarkibi, yetkazib berishlar zanjiri tarkibida va reproduktiv sikl tizimida qiymatni aks ettirishning asosiy shakllari aniqlangan va ko'rib chiqilgan.

Shu asosda xarajatlar va yo'qotishlarning yangilangan tarkibi taqdim etiladi, ular hosil bo'lgan natijalar bilan bir qatorda iqtisodiy oqimlarning dinamikada o'zgarishini belgilaydi. Xarajatlar, yo'qotishlar va samaradorlik ko'rsatkichlarining aniqlangan tarkibi korxonada boshqaruv hisobini tashkil etishning bir qator talablari va xususiyatlarini belgilaydi. Nihoyat xarajatlar shakllanishining dolzarbligini asoslaydi, oddiy va kengaytirilgan yetkazib berishlar zanjiri tarkibidagi yagona iqtisodiy siyosat asosida xarajatlar hisobini tashkil etishdagi asosiy to'siqlarni aniqlaydi, shuningdek ushbu sohadaq ilmiy tadqiqotlarning asosiy vazifalarini belgilab beradi.

Foydalangan adabiyotlar / References

[1] [Moiseyev, 2008; A.Chebotayev va D.Chebotayev 2009; Sizov 2008]

[2] [Kozlov va Sarev, 2012y]

[3] Козлов, В.К. (2017), «Логистический поток воспроизводственного процесса», Перспективы развития логистики и управления цепями поставок, VII Международная научная конференция, Москва, Россия, 18 апреля 2017г., С. 468 – 484.

[4] Козлов, В.К. и Царева, Е.С. (2012а), «Содержание категории затрат в контексте логистического контроллинга предприятия», Логистика и управление цепями поставок, № 6, С. 52-59.

[5] Козлов, В.К. и Царева, Е.С. (2012б), «Формирование пространства контроллинга в системе логистики производственного предприятия», Вестник Астраханского государственного технического университета. Серия «Экономика». № 1, С. 66 – 72.

[6] Козлов, В.К., Уваров, С.А., Яковлева, Н.В., Волкова, М.М. и Петрик, А.И. (2000), Коммерческая деятельность предприятия: стратегия, организация, управление, Козлов, В.К. и Уваров, С.А. (ред.), Политехника, Санкт-Петербург, Россия

[7] Моисеева, Н.К. (2008), Экономические основы логистики, ИНФРА-М, Москва, Россия

[8] Сизов, В.С. (2008), Стратегическое управление воспроизводственным процессом, Экономист, Москва, Россия

[9] Чеботаев, А.А. и Чеботаев, Д.А. (2009), Логистика – синергетическая, качественная услуга в цене поставляемых товарных ресурсов, Издательство «Экономика», Москва, Россия

[10] Яругова, А. (1991), Управленческий учёт: опыт экономически развитых стран, Издательство «Финансы и статистика», Москва, Россия

[11] М.С. Буриходжаева «МЕТОДЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ И УЛУЧШЕНИЯ КАЧЕСТВА УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ "Экономика и социум" №12(103) 2022

[12] Юлдашева С, БўриходжаеваМ «Повышение эффективности таможенной деятельности в развитии международного экономического сотрудничества "INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS" 2022/9/10 (87-91)

[13] М.С.Бўрихаджаева «МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЁТИДА АВТОМОБИЛ ТРАНСПОРТИ КОРИДОРЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ» Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3(1/2), Jan., 2023й ст 338-345

[14] М.С.Бурихаджаева МАРКЕТИНГОВЫЙ ПОДХОД В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3(4/2) апрель 2023 (653-661 бет)

[15] M.S.Bo'rixadjayeva. (2023). PEDAGOGIKNING KASBIY MAHORATINI SHAKLANTIRISH INTERFAOL USULLARI . World Scientific Research Journal, 12(2), 128–133. Retrieved from <http://wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2541>

[16] Bo'rixadjayeva, M. S. (2023). YANGI O'ZBEKISTONDA IQTISODIY TAFAKKURNI SHAKLLANISHINING USULLARI. World scientific research journal, 12(2), 134-138.

[17] Bo'rixadjayeva, M. S. (2023). BUGUNGI KUN YOSHLARNI HAYOTIY BARDOSHILIGI-MUAMMOLARNI YENGISH MANBAI SIFATIDA. World scientific research journal, 12(2), 139-143.

[18] М. С. Бўрихаджаева.»Ўзбекистон Республикаси Транспорт-Логистика Тизимини Ривожлантириш» Miasto Przystożosci Kielce 2024 №45 (625-629 ст)

Mualliflar to'g'risida ma'lumot/ Information about the authors

Samatov Gaffor Toshkent davlat transport universiteti Allaqulovich / "Transport logistikasi" kafedrasini mudiri, professor, transportlogistikasi@mail.ru Tel.:+998 908269056 <https://orcid.org/0009-0007-4122-8406>

Burihodjayeva Toshkent davlat transport universiteti Maloxat "Transport logistikasi" kafedrasini katta o'qituvchisi, maloxatburixadjaeva@gmail.com Tel.:+998 971957779 <https://orcid.org/0000-0002-9396-4428>

